Causatives (Ettirgen Yapı)

İngilizce konu anlatımı · 38 slayt

Bir iş, **sahibi tarafından başka bir kişi veya şeye yaptırılırsa**, bu durumu açıklamak için **ettirgen cümle** gerektirir. Türkçede **yaptırmak, ettirmek, çalıştırmak, koşturmak, götürtmek, getirtmek** vs. şeklinde geçer. İngilizcede yaygın bir yapıdır. Her türlü **geçişli veya geçişsiz fiil ettirgen yapı** ile kullanılabilir.

Ettirgen cümlelerde, bir işi başkasına yaptırtmak için bazı fiiller kullanırız. Bu amaçla kullanılan fiiller genellikle aşağıdakilerdir.

have, get, let, make, allow, permit require, motivate, convince, hire, assist, encourage, employ, force,

Bu fiiller, işi **kendisini yaptırdığımız kişiyi** veya **nesneyi** ve **mastar fiil (infinitive)** kullanımını gerektirir.

Ancak, **ettirgenlerin** esas olarak **üç fiili** vardır. Bunlar “**Have, Get, Make”** fiillerdir. Ettirgen olarak kullanıldığı zaman bu fiillerin anlamları birbirine yakındır ama aynı değildir. Buna dördüncü olarak, **let** fiili de genellikle eklenir.

Ettirgenler farklı derecelerde de olsa, **neden-sonuç ilişkisi** anlatır.

1- HAVE

Aşağıdaki şekillerde kullanılır.

Bir şeyi yaptırmak. Bu tür ettirgen cümlelerde işi yapan kişi önemli değildir. Dolayısıyla, işi yapan belli değildir. Sadece yapılan iş anlatılır.

subject =özne + have(had) + something(=bir iş, hareket) + done (fiilin üçüncü hali)

Examples;

1- HAVE

- I had my hair cut. - Saçımı kestirdim. (Kimin kestiği beli değil)

- She will have her blood pressure examined. - O kan basıncını ölçtürecek. (Kimin ölçeceği belli değil).

- We had our cow slaughtered. - İneğimizi kestirdik. (Kimin kestiği belli değil)

- I had all the knives in the kitchen sharpened. (Mutfaktaki tüm bıçakları bileylettim.)

- She got her piano tuned. (Piyanosunu ayarlattı.)

- We should have this text translated into English. (Bu metni İngilizce'ye tercüme ettirmeliyiz.)

- *They had the ceiling whitewashed. (Tavanı badanalattılar.)*

- *Let us have this wood chopped up. (Bu tomruğu kestirelim.)*

- *The subscription should be renewed periodically. (Abonelik devrevi olarak yenilenmelidir.)*

► Birisine **doğal görevi olan bir şeyi, zorlamaksızın** yaptırdığımızda veya birisine herhangi bir konuda iş yapma sorumluluğunu yüklediğimizde kullanılır.

Yani, bir işin başkası vasıtasıyla yapıldığını, başarıldığını anlatır.

subject = özne + have(had) + somebody (birisi, bir kimse) + do + (fiilin mastar hali) + something

Examples;

- *I will have the mechanic fix the car. (Tamirciye (özne = subject) arabamı (something = konu = theme) tamir ettireceğim.)*

- *He had everybody in the room keep quiet. (Odadaki herkesi susturdu.)*

1- HAVE

- *The manager had all the staff work properly. (Yönetici herkesi düzgün çalıştırdı.)*

- *Please, have your secretary e-mail me the report. (Lütfen sekreterine raporu bana e-postalat.)*

► Baskısız Önerileri anlatır.

- Why don't you have this room painted yellow. (Bu odayı niye sarıya boyatmıyorsun.)

- Have your company audited. (Şirketini denetimden geçirt.)

- You should have your money invested in treasury bonds. (Paranı hazine bonosuna yatırmalısın).

► Kaza ve doğal afetlerde have kullanılır.

- *He had his son drown away by the flood. (Oğlunu sele kaptırdı.)*

- *I had my car crashed into the wall. (Arabamı duvara toslattım.)*

- *You had your nose broken in a fight. (Burnunu bİr dövüşte kırdırdın.)*

► İnsanlarla ilgili sorumluluk ifade eder.

- *He had his best friend hit by strangers. (En iyi arkadaşını yabancılara dövdürdü.)*

- *I'm having her educated in best schools. (Onu en iyi okullarda okuttuyorum.)*

- *I wil have all my assets insured. (Bütün varlığımı sigorta ettireceğim.)*

► Başarı ifadelerinde, öğretme, ikna etme veya cesaretlendirmede

- *He had me driving in a week. (Bana sürücülüğü bir haftada öğretti.)*

- *They had the people in the party dancing. (Partideki herkedsi dans ettirdiler.)*

- She had all the family talking to one another. (Ailede herkesi birbiriyle barıştırdı.)

- The doctor had the patient walking in only a week. (Doktor sadece bir hafta içinde hastayı yürüttü.)

► Kararlılık gösterirken

- I won't have this class used as a meeting-place. (Bu sınıfı toplantı yeri olarak kullandırmayacağım.)

- You won't have me do the same mistake again. (Beni bir daha ayni hatayı yaparken görmeyeceksin.)

- *From now on, I won't have anybody talk to me this way. (Kimseyi kendime böyle konuşturmam).*

► Bir olayı yaşamak, deneyim geçirmek anlamında kullanılır.Genellikle olay tatsız bir olaydır.

- *I had my wallet stolen. (Cüzdanımı çaldırdım.)*
- *We had our luggages examined in customs. (Bavullarımız gümrükte incelendi.)*
- *They had their lives saved by the government. (Hayatlarını devlete kurtartılar.)*

► Soru cümleleri

- *When do they have their shoes polished? (Ayakkabılarını ne zaman cilalatırlar?)*

- *Did you have your shirt ironed? (Gömleğin mi ütülettinmi?)*

- *Where shall I have my suit dry-cleaned? (Elbisemi nerede kuru temizleteceğim?)*

2- Make

Birisine bir işi **zorlayarak yaptırmak** anlamında kullanılır. Bunda **neden-sonuç ilişkisi** çok barizdir.

Eş anlamlı fiiller = **force = compell = oblige** = zorlamak, mecbur etmek

subject = özne + make(made) + somebody + do + something.

Examples;

- *I made my students come to class in time. (Öğrencilerimi sınıfa zamanında getirttim.) (Onları zamanında gelmeye zorladım)*

2- Make

- *He made me go home. (Beni eve göndertti.)*
- *She always makes me cry. (O beni hep ağlatır.)*
- *The colonell made his army marsh in the rain. (Albay ordusunu yağmurda yürüttü.)*
- *We make our children speak gently. (Çocuklarımızı güzel konuştururuz.)*
- *If you don't do your job, I'll make you do it. (İşini yapmazsan, ben sana yaptıracağım.)*
- *Noone can make me work if I don't want to. (Ben istemediğim takdirde kimse beni çalıştıramaz.)*

2- Make

- *He made her apologise for her mistake. (Hatasından dolayı ona özür dilettiler.)*

- *He made them lose their temper. (Onlara kontrollerini kaybettirdi.)*

- *The police inspector made the killer confess the crime. (Polis müfettişi caniye suçunu itiraf ettirdi.)*

- *The lieutenant made the soldiers destroy the enemy. (Teğmen askerlerine düşmanını imha ettirdi.)*

- *He can't make his wife make tea. (Karısına çay yaptıramıyor.)*

Have ile **make** arasında bir yerdedir. Uygulamada çok kez **have ile aynı anlamda kullanılır**. Ama **“get”** daha **sınırlayıcı** ve **güçlüdür**.

Bir işi başkasına onu ikna yaptırdığımızda kullanırız. Bazen başarı halini de ima eder.

Subject=Özne + get +somebody + to do something + V1 = fiilin birinci hali

Examples;

- I got her to tell me he truth. (Bana gerçeği anlattırdım.) = (bana gerçeği anlatmaya onu ikna ettim.)

3- GET

- *They got everybody to help the poor. (Herkesi fakirlere yardım ettirdiler.)*
- *He always gets his daughter to clean the mess. (Pisliği daima kızına temizletir.)*
- *I got my friend to write an essay for me. (Arkadaşıma bir makale yazdırdım.)*
- *She got her husband to buy precious jewellery. (Kocasına pahali mücevherler aldırttı.)*
- *Get this work done. (Bu işi yaptırt.) = (Zorlamaya yakın bir ikna)*

► İşi yapanın önemsiz olduğu durumlarda “get” kullanılabilir.

Bu tür kullanımda, have ile bir farkı yoktur. İkisi de birbiri yerine geçebilir. Konuşma dilinde “get something done” daha yaygındır.

Subject = özne + get + something + done = V3

Examples;

- *I wİll get all the machinary oiled. (Bütün makineleri yağlatacağım.)*

- *Big companies get market surveys done for their products. (Büyük şirketler ürünleri için pazar araştırması yaptırırlar.)*

► Birisini, aldatarak bir iş yaptırdığımızda da "get" kullanılabilir.

Examples;

- *Somehow I got my son to take the bitter medicİne. (Bir şekilde oğluma acı ilacı içirdim.)*

- *He is trying to get me to believe his lias. (Beni yalanlarına inandırmaya çalışıyor.)*

- *The boss got the staff to agree to a low increase in salaries. (Patron alışanlara düşük bir maaş zammını kabul ettirdi.)*

4- LET

İzin vermek, müsaade etrmek, salmak anlamına gelir. Birisine bir şey yapması için **izin vermeyi** anlatır.

Let + somebody + do + something

Examples;

- *The guard let noone enter the area. (Muhafız kimseyi alana sokmadı.)*

- *I won't let anybody drive my brand-new car. (Yepyeni arabamı kimseye kullandırtmam.)*

- *Her father didn't let her go to the party. (Babası partiye gitmesine izin vermedi.)*

My boss let me take a day off. (Patronum bir gün izinli olmama müsaade etti.)

Ettirgenlerin aktif ve pasif cümlelerin Türkçe tercümeleri farksızdır. Sadece aktif cümlelerde özne önemliyken, pasif cümlelerde yapılan iş ön plana çıkar.

► Present Tense

Aktif : *I have the barber cut my hair every month. (Berbere saçımı her ay kestiririm.)*

Pasif *: I have my hair cut by the barber every month. (Saçımı berbere her ay kestiririm.)*

Aktif : *I get my staff to prepare yearly plans. (Elemanlarıma yıllık planlar hazırlatırım.)*

Pasif : *I get yearly plans prepared by my staff. (Yıllık planları elemanlarıma hazırlatırım.)*

Aktif : *He always makes me yell at them. (Beni kendilerine bağırttı.)*

Pasif : *I am always made to yell at them. (Onlara hep bağırtıldım.)*

Aktif Soru : *Do you make your children obey you? (Çocuklarını sana itaat ettirir misin ?)*

Pasif Soru : *Is she made to speak up? (Yüksek sesle konuşturuluyor mu?)*

► Present Perfect Tense:

Aktif : *I've had the servant open all the windows. (Hizmetçiye bütün camları açtırdım.)*

Pasif : *I've had all the windows opened by the servant. (Bütün camları hizmetçiye açtırdım.)*

Aktif : *She has got me to adore her. (Beni kendine hayran bıraktı.)*

Pasif : *I've been got (gotten) to adore her. (Ben ona hayran bıraktırıldım.)*

Aktif : *You have made me to believe his lias. (Beni onun yalanlarına inandırdın.)*

Pasif : *I've been made to believe his lias. (Ben onun yalanlarına inandırıldım.)*

Aktif Soru : *Why have you made them to speak so bluntly? (Neden onları çok açık konuşturdun?)*

Pasif Soru : *Where has she been made to sit? (Nereye oturtuldu? = Onu nereye oturttular?)*

► Past Tense

Aktif : *I had the students read many books. (Öğrencilere birçok kitap okuttum.)*

Pasif : *I had many books read by the students. (Birçok kitabı öğrencilere okuttum.)*

5- ETTİRGENLERİN AKTİF-PASİF YAPI İÇİNDE KULLANIMI

Aktif : *I got my assistant to do the job. (Asistanıma işi yaptırdım.)*

Pasif : *I got the job done (by my assistant) (İşi asistanıma yaptırdım. = İşin asistanım tarafımdan yapılmasını sağladım.)*

Aktif : *He made me go crazy. (Beni çılgına çevirdi.)*

Pasif : *I was made to go crazy. (Ben çılgına döndürüldüm.)*

Aktif Soru : *Who made you wear that weird hat? (Kim sana o tuhaf şapkayı giydirdi?)*

Aktif Soru : *Did you get him to speak in front of the audience. (Onu seyirciler önünde konuşturdunmu?)*

Pasif Soru : *Was he made to read the whole text? (Ona tüm metin okutturuldu mu?)*

► Future Tense

Aktif : *I'll have the shoeman mend my shoes. (Ayakkabıcıya ayakkabılarımı tamir ettireceğim.)*

Pasif : *I'll have my shoes mended by the shoeman. (Ayakkabılarımı ayakkabıcıya tamir ettireceğim.)*

Aktif : *He will get the tailor to make him a suıit. (Terziye elbise yaptırtacak.)*

Pasif : *He will get a suit made (by the tailor).* *(Bir elbise diktirecek.)*

Aktif : *She will make me sing a song for her.* *(Beni kendisi için şarkı söyletecek.)*

Pasif : I *will be made to sing a song for her.* *(Onun için şarkı söylettirileceğim.)*

Aktif : *I am going to make you tremble.* *(Seni titreteceğim.)*

Pasif : *You are going to be made tremble.* *(Sen titretileceksin.)*

Aktif Soru : *Will you make your children shout and cry in front of the guests.* *(Çocuklarını misafirlerin önünde bağırtıp çağırtacak mısın?)*

Pasif Soru : *Will your children be made to shout and cry in front of the guests? (Çocukların misafirlerin önünde bağırtıp çağırtılacak mı?)*

Dikkat: Ettirgenlerde soru cümlesi; "do, does, did" gibi “do” yardımcı fiiliyle yapılır.

► Present Tense

Aktif : The lecturer lets the students ask him questions. (Konuşmacı, talebelerin kendisine soru sormasına izin veriyor.)

Pasif : The students are let to ask questions. (Talebelerin soru sormasına izin veriliyor.)

Aktif : You should let the boys talk to each other. (Çocukların biribiriyle konuşmasına izin vermelisin.)

Pasif : The boys should be let to talk to each other. (Çocukların birbiriyle konuşmasına izin verilmeli.)

Soru : Would you please let me say what I'd like to say? (Söylemek istediğimi söylememe izin verirmisiniz?)

♦ Present Continous Tense

Aktif : They are not letting me in. (Beni içeri sokmuyorlar.)

Pasif : I'm not let in. (Ben içeri sokulmuyorum.)

Aktif : The manager is not letting the staff read newspapers during work hours. (Müdür mesai saatleri dahilinde gazete okunmasına müsaade etmiyor.)

Pasif : The staff are not being allowed to read newspapers during work hours. (Elemanların mesai saatleri dahilinde gazete okumalarınaına izin verilmiyor.)

► Present Perfect Tense:

Aktif : We haven't let the youngsters to be disrespectfull to elderly. = Gençlerin büyüklere karşı saygızız davranmasına izin vermedik.

Pasif : The youngsters haven't been allowed to be disrespectfull to elderly. = Gençlerin büyüklere karşı saygısız davranmasına müsaade edilmedi.

Aktif Soru : Have they let you to borrow books from the library? = Kütüphaneden kitap ödünç almana müsaaade ettilermi?

► Past Tense

Aktif : The English teacher didn't let the children misprounce English words. (İngilizce hocası çocukların İngilizce kelimeleri yanlış telaffuz etmesine izin vermedi.)

Pasif : The children were not allowed to misprounce English words. (Çocukların İngilizce kelimeleri yanlış telaffuz etmesine izin verilmedi.)

Aktif : The doctor let the patients eat nothing but vegetables. (Doktor hastaların sadece sebze yemelerine izin verdi.)

Pasif: The patients were let to eat nothing but vegetables. (Hastaların (doktor tarafından) sadece sebze yemelerine izin verildi.)

Aktif Soru : Did she let her neighbores make a party yesterday? (Dün komşuların parti yapmasına izin verdi mi?)

► Futıre Tense

Aktif :They won't let you do whatever you like. (Her istediğini yapmana izin vermeyecekler.)

Pasif : You won't be allowed to do whatever you like. (Her istediğini yapmana izin verilmeyecek.)

Soru : Will they be let (allowed) to work on their own way. (Kendi tarzlarında çalışmalarına izin verilecekmi?)

Dikkat: Örneklerde görüldüğü üzere, çok kez pasif yapıda **let** yerine **allow = izin vermek, müsaade etmek** kullanılır.

- *The coach made his players make the fans go crazy. (Koç oyuncularına taraftarları çıldırttı. = Koç oyuncuları vasıtasıyla (by means of his players) taraftarları çıldırttı)*

- *The leader made his followers make the society uneasy. (Lider takipçilerine toplumu rahatsız ettirdi.) = (Lider taraftarları vasıtasıyla toplumu rahatsız etti.)*

- *I had my student make his friend apologize. (Öğrencime arkadaşından özür dilettim.) = (Öğrencim vasıtasıyla arkadaşına özür dilettirdim.)*

The host had his guests let their spouses dance with others. (Ev sahibi, misafirlerini eşlerinin başkalarıyla dansetmesine izin verdirdi.)

- *The ambitious woman made his lover make all his friends have their new positions checked.*
(İhtiraslı kadın aşığına tüm arkadaşlarının yeni durumlarını gözden geçirtti.)

- *The shepherd made the watchdogs make the cattle make the wolves stay far away. (Çoban, çoban köpekleri vasıtasıyla, sürüye kurtları uzakta durdurttu.)*

Şimdi sıra sende! ✓

Konu anlatımı, quiz ve oyunlar: https://dersimizingilizce.com/ingilizce-causatives-ingilizce-ettirgen-yapi.html